

บทความวิจัย (Research Article)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

Academic achievement of the Thai literature on Lilit Taleng Phai using the Six thinking hats technique on the Mathayomsuksa 5 students

ภัทรารวรรณ ผาเจริญ^{1*} และทรงภพ ขุนมธุรส²

Pattarawan Phacharoen^{1*} and Songphop Khunmathurot²

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/6 โรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ที่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่ายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/6 จำนวน 8 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบบอัตนัย จำนวน 10 ข้อ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนวรรณคดี เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 15 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณคะแนนเป็นค่าเฉลี่ย (X) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียน

¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

Bachelor of Education, Thai language major, Faculty of Education, Naresuan University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

Assistant Professor, Ph.D., Thai language major, Faculty of Education, Naresuan University

* Corresponding author; email: songphop.kh@gmail.com

สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 3.20 คะแนน และค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 8.58 คะแนน 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.53$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ($S.D. = 0.51$)

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ลิลิตตะเลงพ่าย

Abstract

This research aimed to 1) compare the academic achievement of the literature on Lilit Taleng Phai, before and after the study with the learning management using the Six thinking hats technique on the Mathayousuksa 5 students 2) study students' satisfaction with the literature management on Lilit Taleng Phai with the learning management using the Six thinking hats technique on the Mathayousuksa 5 students. The sample group used was Mathayomsuksa 5/6 students of Uttaradit Daruni School, Muang District, Uttaradit Province at 2nd semester, academic year 2020. There were 40 people obtained by selecting a specific (Purposive Sampling) sampling method. The research instruments used were: 1) the lesson plan using Six thinking hats technique on Lilit Taleng Phai on the Mathayomsuksa 5/6 for 8 Plans 2) a literature learning achievement test on the Lilit Taleng Phai implemented on the Mathayomsuksa 5 students which amounted 10 items 3) student satisfaction questionnaire towards the management of learning the literature on the Lilit Taleng Phai using the Six thinking hats technique on the Mathayousuksa 5 students which amounted 15 items. The data was analyzed by calculating the score to find out the mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and t-test.

The results of the research were as follows: 1) the learning achievement of the Lilit Taleng Phai using the Six thinking hats technique on the Mathayousuksa 5/6 students before the enrollment was statistically higher than pre-study at the 0.05 level of confidence, with the pre-study mean of 3.20 points and the post-study mean of 8.58 points. 2) the students were satisfied with the management of the

Lilit Taleng Phai using the Six thinking hats technique overall, they were satisfied at the highest level with a mean of ($\bar{X}$ = 4.53) and a standard deviation of (S.D. = 0.51)

Keywords: Academic achievement of the Thai literature, Six thinking hats technique, Lilit Taleng Phai

บทนำ

วรรณคดีและวรรณกรรมเป็นงานเขียนที่ให้ความบันเทิงอารมณ์ เป็นสิ่งที่บันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นสื่อแสดงความคิดสร้างสรรค์ เชื้อถือ เป็นบทเรียนสอนใจ และแสดงภาพวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทย โดยกวีจะเป็นผู้สะท้อนความจริงของชีวิตและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวให้มองเห็นหลากหลายมิติ อีกทั้งเปิดเผยให้เห็นความโลภ ความโกรธ ความหลง และกิเลสตัณหาของมนุษย์ ด้วยกลวิธีการใช้ถ้อยคำหรือสำนวนภาษาที่ผ่านการเลือกสรรอย่างประณีตงดงามมาบันทึกไว้เพื่อให้สามารถสื่อสารเรื่องราวความรู้สึกนึกคิดสู่ผู้อ่านหรือผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ดังที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2555) ได้กล่าวไว้ว่า วรรณคดีเป็นงานที่สร้างความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านด้วยศิลปะของการใช้ภาษาอันก่อให้เกิดความรู้สึกและมโนภาพจินตนาการคล้อยตามกวี ภาษาของวรรณคดีไม่เพียงแต่ให้ความรู้เพียงอย่างเดียวแต่ยังให้ความรู้สึกต่อสิ่งที่เกิดขึ้นด้วย วรรณคดีจึงเป็นงานศิลปะที่ใช้ความงามทางภาษาห่อหุ้มความจริงแห่งชีวิตเอาไว้ หรือใช้สุนทรียภาพทางภาษาในการประพันธ์

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ได้บันทึกคุณค่าของวรรณคดีไทยไว้ในหนังสือแบบเรียนวรรณคดีวิจักข์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ว่า วรรณคดี คือ งานศิลปะที่สร้างความบันเทิงใจและสร้างความจรรโลงใจ กล่อมเกลามนุษย์ให้รู้จักความงาม ความดี และความเป็นจริง และให้ความสำคัญกับการกำหนดให้นักเรียนได้เรียนวรรณคดีไทย โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความเข้าใจ และแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

การเรียนรู้วรรณคดีจึงเป็นเสมือนการเรียนรู้เรื่องราววิถีชีวิต วัฒนธรรม และอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องหรือสะท้อนความเป็นไปของมนุษย์ผ่านภาษาที่คัดสรรคำนำมาร้อยเรียงอย่างประณีตงดงาม ซึ่งจะช่วยกล่อมเกล่าให้เกิดความประณีตทางอารมณ์และความงอกงามทางสติปัญญา ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจตนเองและสังคมที่ตนอยู่ รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นวรรณคดีจึงเป็นสมบัติของประเทศชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

วรรณคดีไทยที่ถือเป็นเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่นักเรียนทุกคนจะต้องเรียนคือ วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย พระนิพนธ์ในสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช มีการดำเนินเรื่องตามพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา เริ่มตั้งแต่สมเด็จพระมหาธรรมราชาเสด็จสวรรคตจนถึงตอนที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกระทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชาของพม่า จนถึงพระมหาอุปราชาสิ้นพระชนม์ใน พ.ศ. 2135 ในด้านคุณค่าจากวรรณคดีมีมากมายหลากหลายด้าน เช่น ประวัติศาสตร์ ประเพณี ตำนานพิชัยสงคราม ธรรมะ และโหราศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาที่ปลูกฝังความภูมิใจในความเป็นไทยและความรักชาติบ้านเมืองอีกด้วย กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย เป็นวรรณคดีสำคัญที่กำหนดให้นักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) ได้เรียนรู้

ถึงแม้วรรณคดีจะถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรภาษาไทยในทุก ๆ ระดับชั้น แต่ก็ยังพบปัญหาหลักที่เกิดขึ้นจากการที่ครูผู้สอนมักจะเป็นผู้ชี้นำความคิดของนักเรียน ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้นักเรียนคิดด้วยตนเอง อีกทั้งการจัดการเรียนรู้ยังคงมุ่งเน้นไปที่ประวัติผู้แต่ง ปีที่แต่ง ลำดับความเป็นมาของเนื้อเรื่อง ปีที่เกิดเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องและความหมายของคำศัพท์ รวมถึงถ้อยคำสำนวนโดยไม่เน้นการวิเคราะห์ วิพากษ์ และการประเมินคุณค่า นอกจากนี้ยังไม่เชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ของวรรณคดีกับชีวิตจริง ส่วนปัญหาที่เกิดจากนักเรียนนั้น ได้แก่ ความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านภาษาในวรรณคดีไม่ดีพอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นกรอบที่ปิดกั้นความสนใจในการเรียนรู้วรรณคดี (ชลธิชา หอมฟุ้ง, 2558)

จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้วรรณคดี ซึ่งครูผู้สอนไม่สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างน่าสนใจ การที่นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้วรรณคดีได้อย่างเข้าใจลึกซึ้ง และไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้นั้น อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนจัดการเรียนรู้โดยเป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูลเพื่อให้นักเรียนจำมากกว่าให้นักเรียนคิดเป็นได้ด้วยตนเอง ตลอดจนไปถึงการวิพากษ์วิจารณ์วรรณคดี ผู้สอนส่วนใหญ่มักจะยึดตำราหรือแนวทางที่มีผู้วิเคราะห์วิจารณ์ไว้แล้ว ซึ่งก็เป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสพัฒนาทักษะการคิดได้เท่าที่ควร ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้วรรณคดีได้ดียิ่งขึ้น ครูผู้สอนจึงควรนำเทคนิคหรือวิธีการคิดเข้ามาช่วยกระตุ้นให้นักเรียนฝึกคิดนอกกรอบและให้นักเรียนฝึกแสดงทรรศนะในเนื้อหาวรรณคดีด้วยตนเองในวิธีการที่หลากหลาย โดยให้นักเรียนพยายามไม่ยึดติดกับกรอบความคิดเดิมที่เคยมีผู้วิพากษ์วิจารณ์ไว้แล้ว เพื่อให้มีมุมมองที่แปลกใหม่และแตกต่างไปจากเดิม และจากผลการทดสอบความสามารถในการอ่านและการเขียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 (งานวิชาการ

โรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี, 2563) พบว่า จากผลการทดสอบประกอบกับการสอบถามนักเรียน หลังจากการทำแบบทดสอบ พบว่า ในส่วนของทักษะการอ่านวรรณคดีนักเรียนส่วนใหญ่มีความ เข้าใจในเรื่องวรรณคดีและคำศัพท์ทางวรรณคดีค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะเรื่องของการอ่านวรรณคดี พบว่า นักเรียนมักจะอ่านวรรณคดีเพื่อจดจำเรื่องราวเท่านั้น แต่ไม่สามารถคิดวิเคราะห์และตีความ จากเรื่องได้

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบของเอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการคิดของนักเรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเทคนิคการคิดแบบ หมวกหกใบนี้ เป็นเทคนิคการคิดที่ไม่ให้ผู้คิด ยึดติดอยู่กับความคิดใดความคิดหนึ่งอย่างถาวร เพื่อให้สามารถพิจารณาเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างรอบด้าน โดยใช้สีของหมวกทั้งหก ใบเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดแบบต่าง ๆ โดยการคิดแบบหมวกสีต่าง ๆ เป็นเสมือนการแทนกรอบ ความคิดในช่วงเวลานั้น ๆ ซึ่งหมวกแต่ละใบของเอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน จะแทนการคิดแบบต่าง ๆ ได้แก่ การคิดแบบหมวกสีขาว เป็นการคิดถึงข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง เป็นการคิดที่มีระเบียบวินัย การคิดแบบหมวกสีแดง ผู้คิดสามารถใช้อารมณ์ความรู้สึกของตนเองในการแสดงความคิดเห็นได้ การคิดแบบหมวกสีดำ เป็นการแสดงความคิดในทางลบว่ามีจุดใดที่ผิดพลาดต้องแก้ไขปรับปรุง การคิดแบบหมวกสีเหลือง เป็นการคิดในทางบวก โดยแสดงทัศนะในแง่ดีที่น่าเชื่อถือ ซึ่งอาจ ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ หรือยังสามารถเป็นการคาดคะเน การมองหาโอกาส หรือการมีความใฝ่ฝันอีกด้วย การคิดแบบหมวกสีเขียว เป็นการคิดริเริ่ม ซึ่งสีเขียวนี้เป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ การเจริญเติบโต และการคิดแบบหมวกสีฟ้า จะจัดระบบความคิดด้วยตนเอง เปรียบได้กับวาทยกร ในวงออเครสตาร์ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางความคิดหรือลำดับขั้นตอนการคิดอีกด้วย การฝึกคิดแบบ หมวกหกใบจึงเป็นการฝึกทักษะการคิดที่เน้นให้คิดอย่างเป็นระบบ และไม่ยึดติดอยู่กับความคิด ด้านเดียว ดังนั้นเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบจึงเป็นอีกหนึ่งเทคนิคที่น่าสนใจสำหรับการนำเข้ามาจัดการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน และเหมาะสมแก่การนำมาประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์ วิจารณ์และประเมินคุณค่าของวรรณคดีได้เป็นอย่างดี (สุรัชย์ รัตนกิจตระกูล, 2553) เห็นได้จาก งานวิจัยของ พระมหาอำนาจ แสงศรี (2548) เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ กับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และงานวิจัยของ

วิริยา วิริยารัมภะ (2549) เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและวิธีสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่ใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบสูงกว่ากลุ่มปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยของทัศนีย์ หนูนาค (2550) เรื่องผลของการเรียนการสอนภาษาไทย ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ที่มีต่อความสามารถคิดวิเคราะห์ และการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบของเดอ โบโน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการอ่านวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ศิริพร ศรีสุวรรณ (2558) เรื่องการศึกษาความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาบัณฑิตที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ โดยพัฒนาการทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีคะแนนเพิ่มสัมพัทธ์ร้อยละ 42.92 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์คะแนนระดับสูง

นอกจากนี้ ยุพาวดี มหาหิง (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหมวกความคิดหกใบ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเกาะแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 19 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหมวกความคิดหกใบ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.84/78.89 2) ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับหมวกความคิดหกใบ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และธิดิยา พงศ์ศิริไพศาล (2557) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ กับการสอนแบบปกติ โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 95 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทย ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมี

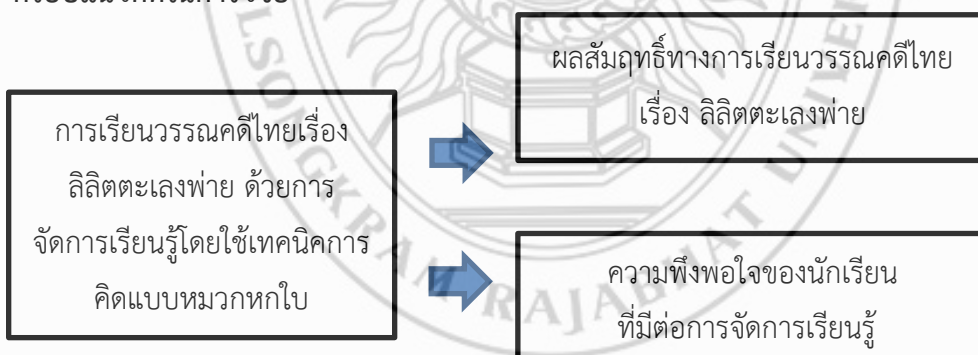
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่สอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี” เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีในด้านต่าง ๆ และเพื่อส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนภายในชั้นเรียนนั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยมีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 14 ห้อง รวมนักเรียนทั้งหมด 510 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/6 โรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี อำเภอเมือง

จังหวัดอุดรดิตถ์ ที่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1. ขั้นตอนเตรียมการ

ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.2 เอกสารเกี่ยวกับวรรณคดี

1.3 เอกสารเกี่ยวกับเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

1.4 เอกสารเกี่ยวกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.5 เอกสารเกี่ยวกับการศึกษาความพึงพอใจ

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ขั้นตอนสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้

2.1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 กำหนดรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้

2.1.3 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง

2.1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย

2.2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย แบบอัตนัย จำนวน 15 ข้อ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแนะนำในส่วนที่บกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งผลการตรวจสอบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้แบบทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จำนวน 15 ข้อ

2.2.5 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน อุดรดิตถ์ดรุณี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิษฐ์ จำนวน 40 คน

2.2.6 นำผลที่ได้จากการทดสอบมาทำการวิเคราะห์ เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อโดยพิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.2 – 0.8 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.2 – 1.0 ซึ่งพบว่าข้อสอบที่มี ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ 10 ข้อ

2.2.7 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (B) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ ซึ่งได้ค่าความ เชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.81

2.2.8 จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับสมบูรณ์สำหรับ นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

2.3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.3.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจ โดยกำหนดระดับความพึงพอใจ เป็น 5 ระดับ

2.3.3 นำแบบวัดความพึงพอใจ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อ แนะนำในส่วนที่บกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.3.4 นำแบบทดสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อเรื่อง ความครอบคลุมของ เนื้อหา ประเด็นคำถาม โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งผลการตรวจสอบ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้แบบทดสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จำนวน 15 ข้อ

2.3.5 จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจบัณฑิตสำหรับนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

3. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทดสอบก่อนเรียน

3.2 จัดการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้

3.3 ทดสอบหลังเรียน

3.4 สอบถามความพึงพอใจ

4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำคำตอบจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนมาตรวจให้คะแนน โดยใช้เกณฑ์การประเมิน (Rubrics) ในการตรวจให้คะแนน

4.2 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย จากผลการทดสอบใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t-test dependent) แบบการเปรียบเทียบคู่ที่ไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent Sample t-test)

4.3 นำคำตอบจากแบบสอบถามความพึงพอใจ มาวิเคราะห์ ใช้สถิติคือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5. ขั้นสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวนทบทวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุดรดิตถ์ดรุณี ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวนทบทวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	40	10	3.20	1.20	-28.03*	.00
หลังเรียน	40	10	8.58	0.81		

* มีนัยความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 พบว่าการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.20 คะแนน และ 8.58 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ

ข้อที่	กิจกรรม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.52	0.55	มากที่สุด
2	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.50	0.70	มาก
3	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดและตัดสินใจ	4.70	0.46	มากที่สุด
4	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าตอบ	4.82	0.39	มากที่สุด
5	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น	4.75	0.44	มากที่สุด
6	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น	4.50	0.70	มาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน	4.57	0.62	มากที่สุด

ข้อที่	กิจกรรม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
8	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.80	0.41	มากที่สุด
9	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และกลุ่ม	4.68	0.47	มากที่สุด
10	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน	4.75	0.49	มากที่สุด
11	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ	4.55	0.55	มากที่สุด
12	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนเกิดความคิดที่หลากหลาย	4.33	0.66	มาก
13	การจัดการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเองได้	4.60	0.55	มากที่สุด
14	การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น	4.45	0.50	มาก
15	กิจกรรมการเรียนรู้นี้ทำให้ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.63	0.49	มากที่สุด
รวม		4.53	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 (S.D. = 0.51) โดยมีข้อที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อ คือ ข้อที่ 5 กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ข้อที่ 9 บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม และข้อที่ 14 การจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.63 (S.D. = 0.49) และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด โดยนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 (S.D. = 0.49)

จากผลการวิจัยข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดหมวกหกใบของ เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน ซึ่งเป็นการคิดแบบหมวกสีต่าง ๆ เป็นเหมือนการแทนกรอบความคิดในช่วงเวลานั้น ๆ การคิดแบบหมวกสีขาว เป็นการคิดถึงข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง เป็นการคิดที่มีระเบียบวินัย การคิดแบบหมวกสีแดง ผู้คิดสามารถใช้อารมณ์ความรู้สึกของตนเองในการแสดงความคิดเห็นได้ การคิดแบบหมวกสีดำ เป็นการแสดงความคิดในทางลบว่ามีจุดใดที่ผิดพลาดต้องแก้ไขปรับปรุง การคิดแบบหมวกสีเหลือง เป็นการคิดในทางบวก โดยแสดงทัศนะในแง่ดีที่น่าเชื่อถือ ซึ่งอาจก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ หรือยังสามารถเป็นการคาดคะเน การมองหาโอกาส หรือการมีความใฝ่ฝันอีกด้วย การคิดแบบหมวกสีเขียว เป็นการคิดริเริ่ม ซึ่งสีเขียวนี้เป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ การเจริญเติบโต และการคิดแบบหมวกสีฟ้าจะเป็นการจัดระบบความคิดด้วยตนเอง ช่วยกำหนดทิศทางการคิดหรือลำดับขั้นตอนการคิดของนักเรียนได้เป็นอย่างดี จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุดรดิตถ์ดรุณี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเอง และมีความรับผิดชอบมากขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การอภิปรายผล

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 8.58 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 3.20 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

แสดงว่าการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถคิดได้อย่างนอกกรอบ และฝึกแสดงทรรศนะในเนื้อหาวรรณคดีด้วยตนเองอย่างหลากหลาย โดยไม่ยึดติดกับกรอบความคิดเดิมที่เคยมี ผู้วิพากษ์วิจารณ์ไว้แล้ว ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนแสดงทรรศนะเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ว่า ความจริงพระมหากษัตริย์ก็ทรงเป็นมนุษย์คนหนึ่ง ฉะนั้นก็อาจจะมีการตัดสินใจที่ผิดพลาดได้ ไม่จำเป็นต้องเก่งและฉลาดเสมอไป อันแสดงให้เห็นว่าเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบช่วยให้นักเรียนมีกระบวนการคิดที่หลายด้านมากขึ้น และเนื่องจากเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบของ เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (สุรัชย์ รัตนกิจตระกูล, 2553) เป็นเทคนิคการคิดที่ไม่ให้ผู้คิดยึดติดอยู่กับความคิดใดความคิดหนึ่งอย่างถาวร เพื่อให้สามารถพิจารณาเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างรอบด้าน โดยใช้สีของหมวกทั้งหกใบเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดแบบต่าง ๆ จึงเป็นการฝึกทักษะการคิดของนักเรียน ให้นักเรียนสามารถคิดได้อย่างเป็นระบบ และไม่ยึดติดอยู่กับความคิดด้านเดียว ซึ่งเหมาะสมแก่การนำมาประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์ วิจารณ์และประเมินคุณค่าของวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการคิดของนักเรียน ให้นักเรียนวิเคราะห์ วิจารณ์ถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ในวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ได้หลากหลายแง่มุมมากขึ้น และสามารถประเมินคุณค่าของวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ได้ตามความคิดของตนเอง ซึ่งตรงตามตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กล่าวไว้ว่านักเรียนสามารถวิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้นได้ และสามารถสังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ โดยนักเรียนจะสามารถคิดได้แตกต่างจากที่ผู้แต่งหรือครูผู้สอนได้ป้อนข้อมูลให้นักเรียนได้เรียนรู้ หรือไม่ยึดติดกับความคิดแบบเดิม ๆ ยกตัวอย่างเช่น ตอนที่พระมหาอุปราชทรงยกทัพมารุกรานกรุงศรีอยุธยา ครูได้ตั้งคำถามว่า พระมหาอุปราชเป็นตัวละครในลักษณะใด และนักเรียนได้ใช้การคิดแบบหมวกสีฟ้าเพื่อประมวลลักษณะนิสัยของตัวละครทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยมองพระมหาอุปราชทรงทำตามหน้าที่ของกษัตริย์ และเป็นผู้ที่มีทั้งความดีและความไม่ดี เหมือนปุณฺณทั่วไป สอดคล้องกับทศนา แฉมมณีและคณะ (2544, น. 69) ที่กล่าวว่า การคิดแบบหมวกหกใบ จะช่วยให้นักเรียนได้พยายามคิดให้รอบคอบ โดยคิดทั้งจุดดี จุดด้อย จุดที่น่าสนใจและความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ แทนที่จะยึดติดกับความคิดเพียงด้านเดียว สอดคล้องกับผลการวิจัยของประยุทธ์ ไทยธานี (2541) ที่ได้ศึกษาผลของการฝึกการคิดแบบหมวกหกใบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานของ

นักวิชาการศึกษา ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาการศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานมากขึ้น หลังจากได้รับการฝึกการคิดแบบ หมวกหกใบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.28 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่านักเรียนมีความพึงพอใจกับการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบนี้ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาวรรณคดีเรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย มากยิ่งขึ้น กล่าวคือ นักเรียนได้ฝึกคิดด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีครูเป็นผู้ตีกรอบความคิดนั้น ๆ นอกจากนี้ นักเรียนสามารถคิดนอกกรอบได้อย่างอิสระ สามารถคิดต่อยอดจากหนังสือเรียน อันเป็นการช่วยให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ต่อยอดจากสิ่งที่เรียนในหนังสือ

จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนยังพบอีกว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนตั้งแต่เริ่มเรียนจนหมดชั่วโมง เพราะนักเรียนต้องร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเป็นกลุ่มอย่างอิสระ โดยนักเรียนจะคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และประเมินค่าวรรณคดีตามสีของหมวกทั้งหกใบ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนการคิดแบบต่าง ๆ ฉะนั้นนอกจากที่นักเรียนทุกคนจะสามารถคิดได้อย่างนอกกรอบแล้ว นักเรียนยังได้ทำงานร่วมกับสมาชิกภายในกลุ่มและปฏิบัติกิจกรรมอย่างสนุกสนาน โดยมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเองภายในกลุ่ม ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อสมาชิกกลุ่มและเกิดความภูมิใจในผลงานกลุ่มของตนเอง สอดคล้องกับคำกล่าวของ ดันน์ Dunn (1972, น. 154) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนที่ดีควรช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นคู่หรือเป็นคณะ การสร้างกลุ่มเล็ก ๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อการเรียนจะป้องกันไม่ให้นักเรียนมีความรู้สึกอยู่คนเดียว จากการที่นักเรียนได้ทำงาน เรียนแบบเป็นกลุ่ม ซึ่งจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสนุกสนาน นักเรียนจึงสนใจเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของปิยะนุช ยุตยาจาร (2544) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดแบบหมวกหกใบกับกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการฝึกคิดแบบหมวกหกใบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ก่อนการจัดการเรียนการสอนครูควรชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงการคิดแบบหมวกหกใบ และเตรียมความพร้อมให้แก่ นักเรียนด้วยการฝึกให้นักเรียนคิดและใช้สื่อคือหมวกทั้ง 6 สี 6 ใบ จนเกิดความชำนาญเสียก่อน เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนเกิดความสับสน เมื่อนักเรียนเข้าใจถึงการคิดแบบหมวกหกใบได้อย่างถ่องแท้แล้ว จะส่งผลให้นักเรียนเข้าใจการเรียนได้ดีมากขึ้น
2. ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระมากขึ้นกว่าเดิม โดยกระตุ้นให้นักเรียนกล้าที่จะคิด กล้าที่จะแสดงออก โดยไม่ปิดกั้นด้วยกรอบความคิดของนักเรียน นอกจากนี้ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึงด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบอื่น เช่น ทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ ทฤษฎีการคิดของมาร์ซาโน เป็นต้น
2. ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ ในช่วงชั้นอื่น ๆ โดยมีการใช้สื่อเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยก็จะยิ่งทำให้การจัดการเรียนรู้น่าสนใจและทันสมัยมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กรุงเทพฯ: สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

งานวิชาการโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี. (2563). *รายงานผลการทดสอบความสามารถในการอ่านและการเขียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563*. อุตดิตถ์: โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี.

- ชลธิชา หอมฟุ้ง. (2558). การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ोरิยาสังส์เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. *วารสาร Veridian E-Journal, Slipakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 8 (2) เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม, น. 1313 -1326.
- ทัศนีย์ หนูนาถ. (2550). ผลของการเรียนการสอนภาษาไทย ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบที่มีต่อความสามารถคิดวิเคราะห์ และการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- ทิตนา แหมมณี และคณะ. (2544). *การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ธิดิยา พงศ์ศิริไพศาล. (2557). การเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ กับการสอนแบบปกติ. *วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพมหานคร*.
- ประยุทธ์ ไทยธานี. (2541). *ผลของการฝึกการคิดแบบหมวกหกใบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ*. สารนิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ปิยะนุช ยุตยาจาร. (2544). การเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดแบบหมวกหกใบกับกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม กรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม*.
- พระมหาอำนาจ แสงศรี. (2548). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่ายที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ กับการบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม*.
- ยุพาวดี มหาหิง. (2558). การประยุกต์ใช้เทคนิคคำถามหมวกความคิดหกใบ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม*.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2555). *ความรู้ทั่วไปทางภาษาไทย (ภาควรรณคดีไทย)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิริยา วิริยารัมภะ. (2549). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบและวิธีสอนปกติ.

วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

ศิริพร ศรีสุวรรณ. (2558). เรื่องการศึกษาความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ
นักศึกษาปริญญาบัณฑิตที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.,
มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

สุรัชย์ รัตนกิจตระกูล. (2553). รองเท้า 6 ปฏิบัติการ 6 แบบ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

Dunn, Rita. (1972). *Team Learning and Circles of Knowledge*. Practical Approaches
to Individualization, New York : Packer Publishing Company inc.

